

FOTO: FOLKETINGET/CHRISTOPHER REGLO

AF
OLE WOLF,
TALSPERSON

**Der er udskrevet valg
til Folketinget.**

**I dette særnummer ser vi
tilbage på de forgangne fire
år - og frem mod den næste
valgperiode.**

Da sidste valg var overstået, fik vi et regeringsgrundlag, der hævder, at »Danmark er et kristent land.«

Det er ikke fordi lærkens sang eller den danske bøgeskov bliver mere kristent, fordi det står i et regeringsgrundlag. Men man stempler livssynet hos den ene million danskere udenfor Folkekirken som mindre fint, og samtidig bruger man religion til at sætte skel. Derfor kritiserede Humanistisk Samfund da også formuleringen.

Kort efter valget pålagde Folketinget, med Liberal Alliances kirkeordfører Mette Bock som en central figur, den daværende smalle venstre-regering at lave en udregning af det økonomiske omfang af de samfundsopgaver, Folkekirken løser for staten.

Kirkeminister Bertel Haarder fik fremstillet en række beregninger, der var ualmindelig ringe og overfladiske. Da

de var færdige, var det Mette Bock selv, der skulle præsentere dem, for hun var i mellemtiden blevet kirkeminister.

HS var i foretræde for Folketingets Kirkeudvalg og kritiserede beregningerne. Det var vores indtryk, at mange af udvalgets medlemmer delte vores kritik. Men desværre vil rapportens fejlagtige konklusion hænge fast i den kirkelige debat: Nemlig at kirken løser samfundsopgaver for et større beløb end det tilskud, staten giver til præsters løn.

Konfirmationsforberedelse

En anden sag, som Humanistisk Samfund har arbejdet meget med i de forgangne fire år, er konfirmationsforberedelse i folkeskolen.

Man har som et forsøg gjort det muligt,

◀ Fortsat fra forsiden

at konfirmationsforberedelse kan tælle som understøttende undervisning.

Det er helt forkert. Oplæring i en bestemt tro er ikke undervisning. Alligevel endte et bredt flertal med at gøre forsøget permanent. Det illustrerer noget af det, vi er oppe imod:

For nogle politikere er det at understøtte kristendommen meget vigtig. Dem, der ikke har samme holdning, synes ikke, det er en nær så vigtigt. Derfor accepterer de ofte en øget statslig støtte til kirken for at få et kompromis hjem.

Blasfemiparagraffen kom væk

Men der var også succeser i de fire år.

Et folketingsflertal valgte at ophæve blasfemiparagraffen. Man taler om »den perfekte storm,« og det var det, der skete, da et medlem af Enhedslisten fremsatte et lovforslag, der endte med at blive vedtaget.

Vi bakkede op, blandt andet ved at de nordiske humanistorganisationer sendte en støtteerklæring til forslaget til Folketingets partier. Dermed kom Danmark ud af et dårligt internationalt selskab.

Netop den internationale diskrimination af humanister og ateister er noget, vi har sat fokus på.

Den internationale humanistorganisation udsender årligt en rapport om dette, og vi arrangerede en høring på Christiansborg om emnet og en lang række folketingsmedlemmer deltog. Det var en ny og meget positiv erfaring for os, at man kan arbejde politisk på denne måde.

Politisk lydhørhed om ligestilling

Folketinget vedtog også en lov om tros-samfundene uden for Folkekirken.

Vi indvendte, at loven også skulle omhandle livssynssamfund, der ikke tror på overnaturlige magters indgriben.

Det nåede vi ikke i mål med, selvom SF, Alternativet og Enhedslisten støttede det. Men en mindretalsudtalelse i Folketingets

FOTO: HUMANISTISK SAMFUND

Kirkeudvalg fra bl.a. Socialdemokratiet og Radikale Venstre åbnede op for, at sagen skulle undersøges nærmere.

Derfor har kirkeudvalget været på studietur til vores norske søsterorganisation og afholdt en høring om emnet. Vi er ikke i mål endnu, men vi oplever en helt ny politisk lydhørhed overfor vores ønske om ligestilling.

HS fejrede »demokratiets festdag«

Vores største succes kom ved Folketingets åbning i 2018.

Her arrangerede HS en fejring af »demokratiets festdag,« som et alternativ til den traditionelle åbningsgudstjeneste.

Vi valgte dog omhyggeligt at lægge arrangementet forskudt for gudstjenesten, så folketingsmedlemmerne fik mulighed for at deltage begge steder.

I alt 19 folketingsmedlemmer valgte at deltage, hvilket vi er meget stolte over.

Vi arbejder på at gentage succesen ved

Humanistisk Samfund bød i oktober 2018 folketingsmedlemmerne velkommen til det nye arbejdsår. Arrangementet »Demokratiets Festdag« på Christiansborgs gamle hofteater var et alternativ til Folketingets traditionelle åbningsgudstjeneste.

Folketingets åbning 1. oktober i år, og at få deltagere fra endnu flere partier.

I den kommende valgperiode kommer det fortsatte arbejde for ligestilling af livssyn til at fylde en del. Men andre områder trænger sig på. Kristendoms-kundskab i skolen fortjener til eksempel yderligere opmærksomhed.

Men dette valgnummer skal ikke kun handle om Humanistisk Samfunds holdninger. Vi har valgt at give ordet til nogle af de folketingsmedlemmer, som har beskæftiget sig med de samme emner som os, uafhængigt af hvor enige de har været med os. De ser tilbage – og frem.

God læselyst!

TEST DIN KANDIDAT

Det politiske netmagasin »altinget.dk« har samlet samtlige folketingskandidaters holdninger til en lang række centrale spørgsmål. Blandt andet om de ønsker at adskille kirke og stat. Vil du undersøge, hvad de folketingskandidater, du overvejer at stemme på, mener, så tag kandidattesten: www.kortlink.dk/altinget/xm6w

- Jeg lytter til livssynssamfund

Kultur- og kirkeminister Mette Bock (Liberal Alliance) ser med tilfredshed tilbage på loven om trossamfund udenfor folkekirken, som Folketinget vedtog i december 2017.

- Vi har fået en samlet lovgivning, som tager afsæt i grundlovens sikring af trosfriheden, siger hun.

I arbejdet forud for loven blev spørgsmålet rejst, om livssynssamfund skulle anerkendes. Men det blev ikke en del af den nye lovgivning.

- Jeg lytter opmærksomt til livssynssamfundenes ønsker. Det er muligt, at vi på et tidspunkt også skal lovgive, så livssynssamfund kan anerkendes og eventuelt opnå rettigheder. Det skal blot være i en særskilt lovgivning og ikke i lovgivning for trossamfund. Det ville jo være en fornærmelse mod de mennesker, der netop lægger klar afstand til tro, siger Mette Bock.

Ved valget forlader hun folketing og ministerium, og hun ønsker, at afløseren finder modet til at gennemføre reformer og tage de vanskelige diskussioner.

- Der er meget på spil i en tid, hvor tolerancen overfor menneskers tro eller

livssyn er presset i angsten for det, man ikke selv er fortrolig med, siger hun.

Netop spørgsmål om tro, kirke og livsværdier får stadig større opmærksomhed, påpeger Mette Bock.

- I en sekulariseret tid skulle man tro, at disse spørgsmål ville få mindre opmærksomhed. Det er på ingen måde tilfældet. Tros møder og kulturmøder, sulten efter svar på livets store spørgsmål, optager det moderne menneske.

Derfor overrasker mediernes dækning af tros- og kulturstof hende.

- Jeg vil næsten vove den påstand, at det ofte er fordommene, der styrer prioritering og vinkling. Det gør ikke vores samfund åndeligt rigere, tværtimod, slår Mette Bock fast.

FOTO: FOLKETINGET/STEEN BRØGAARD

Det er muligt, at vi skal anerkende livssynssamfunds rettigheder, men det skal være en særskilt lov.

METTE BOCK, Liberal Alliance

FOTO: FOLKETINGET/STEEN BRØGAARD

Glad for dialog om livssyn

Med valget siger Christiansborg farvel til en nestor indenfor kirkepolitikken, den socialdemokratiske kirkeordfører og formand for Kirkeudvalget Karen Klint.

Hun ser især tilbage på trossamfundsloven som vigtig.

- Nu skal loven så til at virke, og jeg er meget opmærksom på indkøringsforhold, vi som lovgivere ikke har forudsat. Herunder hvordan tilsyn skal gennemføres, hvis der i medierne opstår kritik af interne forhold, social kontrol mm.

Socialdemokratiet stemte ikke for ophævelsen af blasfemiparagraffen.

- Vi frygtede, det vil skærpe sproget i den negative debat. Det synes jeg sådan set, vi havde ret i, siger Karen Klint.

Hun er meget glad for, at det er

lykkedes for hende at få en god dialog i kirkeudvalget om definitionen af begrebet livssynssamfund.

- Det vil jo være umuligt at drøfte status i forhold til egentlige trossamfund, hvis vi ikke er enige om, hvad vi drøfter. Vi har været i Norge og Sverige, og vi har i Kirkeudvalget haft en høring. Jeg håber inderligt, at det arbejde fortsætter. Ikke fordi jeg forlods har taget stilling til, om der skal ske en ligestilling mellem trossamfund og livssynssamfund, men fordi debatten forudsætter, at vi har en definition.

Karen Klint genopstiller ikke til Folketinget. Hendes råd til sin efterfølger er at søge dialogen frem for konfrontationen på området tro, livssyn og overbevisning.

- Det er store følelser, der fylder i mange menneskers liv og bevidsthed. Det er kræfter, der kan give anledning til magtkampe, kontrol over sine nærmeste. Men som også kan bidrage til sammenhængskraften i et samfund, hvis vi alle respekterer hverandres ståsted og bakker op om trosfriheden og demokratiet.

Debatten om ligestilling af tros- og livssynssamfund forudsætter, at vi har en definition.

KAREN KLINT, Socialdemokratiet

Religion og kirke taget som gidsel

Der har både været positive og negative sider de sidste fire år, når Enhedslistens afgående kirkeordfører Pelle Dragsted ser tilbage.

Det negative er en række indgreb overfor trossamfund, for eksempel imamloven. Enhedslisten mener, at trossamfund bør behandles som alle andre foreninger, men så længe de har særlige privilegier, kan man også stille særlige krav til dem. Alligevel er det med en vis forstemthed, at Pelle Dragsted ser tilbage på en række af forslagene.

- Religion og folkekirke er blevet taget som gidsel for at kunne forbinde det at være dansk og kristen og genere én bestemt religion.

Det har været mere positivt, at der faktisk har været diskussioner om forholdet mellem staten og folkekirken. Blandt andet var kirkeudvalget på studietur i Norge og Sverige.

- Her så vi, at jorden ikke går under, når man laver en forandring af relationerne. Det er tværtimod sket med stor tilfredshed i kirken.

I Norge studerede kirkeudvalget også ligestilling af livssynssamfund og trossam-

fund. Det er en af de sager, som Pelle Dragsteds efterfølger skal arbejde med.

- Det er et område, hvor det er nødvendigt at arbejde tålmodigt og langsigtet, lyder Pelle Dragsteds anbefaling.

- Men her bør det være muligt at opnå resultater, tilføjer han.

Pelle Dragsted kan også se tilbage på en god og mere personlig oplevelse: Hans datter blev humanistisk konfirmeret.

- Det var en fin ceremoni, og weekendturene var noget helt særligt. De unge mennesker fik mulighed for at diskutere nogle store emner og oplevede, at der blev talt op til dem.

FOTO: FOLKETINGET/STEEN BRØGGAARD

Jorden går ikke under, når relationerne mellem kirke og stat forandres.

PELLE DRAGSTED, Enhedslisten

FOTO: FOLKETINGET/STEEN BRØGGAARD

Åndsfrihed er en grund-rettighed

Det socialdemokratiske folketingsmedlem Daniel Toft Jakobsen var i begyndelsen af valgperioden med til at stifte Folketingets tværpolitiske netværk for international tros- og religionsfrihed og har siden da været formand for netværket.

Desuden har han været med til at stifte foreningen Åndsfrihed, som bl.a. arbejder for ligestilling af tros- og livssynssamfund.

- Jeg er stolt over, at det – i samarbejde med en masse gode civilsamfundsorganisationer – er lykket at øge den politiske opmærksomhed om denne grundlæggende frihedsrettighed. Hverken kristne, muslimer, jøder, humanister eller andre skal forfølges for det, de tror eller ikke tror på, siger Daniel Toft Jakobsen.

Han peger på, at den nye lov om tros-

samfund er den væsentligste ændring, der er sket i lovgivningen siden sidste folketingsvalg.

- Alt i alt er den nye lov ganske fornuftig. At loven så samtidig gav anledning til en god debat om forskelle og ligheder mellem trossamfund og livssynssamfund, finder jeg også positivt, da det bestemt er en væsentlig diskussion, som jeg meget gerne ser fortsætte i den nye periode, siger Daniel Toft Jakobsen.

Han har tre ønsker til forandringer:

- Det vil glæde mig, hvis vi kunne få dæmpet religionsforskrækkelsen, ligestillet tros- og livssynssamfund og omlagt statens nuværende tilskud til præstelønninger til et bloktilskud, der modsvarer de opgaver, som Folkekirken løser for staten. I Socialdemokratiet er vi ikke færdige med at diskutere disse ting, men personligt er det i hvert fald tre ting, som jeg godt kunne tænke mig at bidrage til.

Hverken kristne, muslimer, jøder, humanister eller andre skal forfølges for, hvad de tror på.

DANIEL TOFT JAKOBSEN, Socialdemokratiet

- Vi vil gerne adskille kirke og stat

I dag er kirke og stat sammenfiltret, og står det til SF's kirkeordfører Trine Torp skal det ændres. Og meget gerne i den kommende folketingsperiode.

- I SF ser vi gerne, at kirke og stat bliver adskilt. Men så længe der ikke er opbakning til at ændre Grundloven, vil vi arbejde for, at der skelnes klarere mellem folkekirke og stat. Folkekirken skal styre sine egne anliggender, både hvad angår økonomi og indhold, slår hun fast.

Loven om trossamfund udenfor folkekirken og afskaffelsen af blasfemi-paragraffen er for Trine Torp nogle af de væsentligste ting, der er sket på området siden sidste folketingsvalg.

- Vi har samlet og tydeliggjort trossamfundenes pligter og rettigheder og dermed endelig opfyldt Grundlovens paragraf 69 om, at forholdene for trossamfund udenfor Folkekirken skal ordnes ved lov. En anden stor diskussion har handlet om retten til religionskritik, som jo især stod på, da et stort flertal i Folketinget afskaffede blasfemi-paragraffen, siger hun.

For Trine Torp stopper det dog ikke her. Hun ønsker en særlig lovgivning om livssynssamfund.

- Under arbejdet med trossamfundsloven arbejdede jeg for en særskilt, parallel lov for livssynssamfund ligesom i Norge. Det var der ikke et flertal for, men nu har vi sat et forberedelsesarbejde i gang, og det håber jeg kan føre til lovgivning.

Tro og religion er imidlertid storpolitik, hvilket fx afskaffelsen af blasfemi-paragraffen viste, påpeger Trine Torp.

- Tro handler i høj grad om følelser og værdier. Derfor valgte jeg også at blive væk fra gudstjenesten ved Folketingets åbning sidste år på grund af den valgte præsts syn på homoseksuelle, som jeg er uenig i.

FOTO: FOLKETINGET/STEIN BRØGAARD

Så længe vi ikke kan ændre Grundloven, arbejder vi for klare skel mellem folkekirken og staten.

TRINE TORP, Socialistisk Folkeparti

FOTO: FOLKETINGET/STEIN BRØGAARD

Debat satte fokus på tro og livssyn

Som folketingsmedlem for Enhedslisten har Christian Juhl især bidt mærke i to ting fra de sidste fire år, når det gælder ligestilling af tro og livssyn.

Det første var debatten i folketings-salen i forbindelse med loven om trossamfund.

- Her fik vi virkelig fokus på, at det er lige ok at tro på noget overnaturligt og at have et livssyn uden noget overnaturligt. Det var en god diskussion, hvor der blev lyttet, også i de gamle partier, siger han.

Når Christian Juhl ser frem mod de næste fire år, er det netop et område, hvor han håber på resultater.

- Jeg tror, det vil give lovændringer på sigt, hvor tro og livssyn bliver ligestillede.

For det andet var det meget forfriskende, at Humanistisk Samfund arrangerede et møde ved Folketingets åbning, synes Christian Juhl.

- Jeg havde frygtet, at der ikke kom nogen, men det gjorde der. Det er for mig at se et tegn på, at mange ønsker, der skal være ligebehandling.

I et større perspektiv håber han, at det kan bidrage til, at det går op for flere i folkekirken, at det er en ulempe at være bundet så tæt sammen med staten.

Christian Juhl har også været meget glad for diskussionen om udviklingsbi-stand og religion.

- Der er et stort fokus på, at kristne er forfulgte. Jeg synes, vores udviklingsbi-stand skal understøtte, at ingen bliver forfulgt, uanset om det er for deres tro eller for et ateistisk livssyn. Jeg har været meget glad for, at der er blevet dannet et netværk på tværs af folketingspar-tier, hvor vi blandt andet arbejder med forfølgelse af folk på grund af livssyn.

Også i de gamle partier blev der lyttet. Jeg tror, at tro og livssyn på sigt bliver ligestillede.

CHRISTIAN JUHL, Enhedslisten

Håber på ligestilling

Det vakte opsigt, da Ateistisk Selskabs daværende formand Anders Stjernholm i 2017 blev medlem af Folketinget. I tre måneder vikarierede han for Alternativets Ulla Sandbæk, der er præst.

- Jeg kom i Folketinget, netop da man færdigbehandlede lovforslaget om tros-samfund, fortæller Anders Stjernholm.

Han deltog blandt andet i et møde i kirkeudvalget, hvor man diskuterede om loven kun skulle gælde for trossamfund eller også livssynssamfund som Humanistisk Samfund.

- Det overraskede mig, at nogen mener, at hvis du tror på en gud, skal du have andre rettigheder, end hvis du ikke gør, siger Anders Stjernholm.

Alternativet støttede en ligestilling af tros- og livssynssamfund.

Når Anders Stjernholm ser frem på de næste fire år afhænger meget af, om et flertal vil gøre islam versus kristendom til et centralt tema.

- Man bruger meget tid på at kritisere ting i den anden religion, som også er i ens egen, f.eks. social kontrol. Man vasker sig ren i andres synder. Den udvikling kan kun bremses, hvis nogen udenfor

religionerne siger, at de faktisk er to alen af et stykke.

De kommende fire år håber Anders Stjernholm at opnå konkrete resultater som ligestilling af tros- og livssynssamfund og at civilregistrering flyttes fra folkekirken til kommunen.

Han håber også, det lykkes at få etableret en social indsats for folk, der er på vej ud af religiøse miljøer.

- Og så håber jeg, det lykkes at skabe en større bevidsthed om, at statens opkrævning af kirkeskat ikke er fastlagt i grundloven, men derimod forskelsbehandling til stor fordel for folkekirken, påpeger Anders Stjernholm.

FOTO: FOLKETINGET

Det er overraskende, at nogle mener, at troende skal have andre rettigheder end ikke-troende.

ANDERS STJERNHOLM, Alternativet

FOTO: FOLKETINGET/TEEN BLOGAARD

- Væsentligt at kirken er bevaret

- Folkekirken er bevaret, der har for eksempel ikke været diskussion om nedsættelse af et kirkeråd, siger Dansk Folkepartis kirkeordfører Christian Langballe, når han skal pege på noget af det væsentlige i den forgange folketingsperiode.

- For 10 år siden talte mange i kirkelige kredse om, at adskillelse af kirke og stat vil være en realitet om 25 år. Det har overrasket mig positivt, at den diskussion er fraværende i dag.

Christian Langballe peger også på loven om trossamfund som et væsentligt resultat i de sidste fire år.

- Med den nye lov sikrer vi en vis åbenhed hos trossamfund, og at der skal være orden i tingene.

I den kommende folketingsperiode

tror Christian Langballe, at ligestilling af livssynssamfund og trossamfund godt kan blive et tema, selvom han selv er imod.

- Derudover afhænger det meget af, hvem der vinder valget. Hvis den røde side vinder, vil identitetspolitik udover klima komme til at fylde meget, siger han.

Identitetspolitikken er kommet på dagsordenen, bl.a. i diskussioner om ligestilling af seksuelle grupper som f.eks. transseksuelle og i diskussioner om, hvornår mindretal bliver krænkede.

Christian Langballe er meget kritisk overfor identitetspolitik.

- Hvis vi i blå side vinder, vil vi fortsætte den nuværende linje. Jeg er engageret i politik for at bevare de ting i Danmark, jeg holder af – og det bliver ved med at være en opgave. Også at bevare den nuværende Folkekirke, som jeg jo har stor veneration for.

Jeg vil bevare det, jeg holder af. Også den nuværende folkekirke.

CHRISTIAN LANGBALLE, Dansk Folkeparti